

Kovtun N.
Zhytomyr Ivan Franko State University

Ковтун Н.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

**PROFESSIONAL ORIENTATION OF YOUTH IN THE CONDITIONS OF
SOCIAL TRANSITIVENESS TODAY
ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ МОЛОДІ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ
ТРАНЗИТИВНОСТІ СУЧАСНОСТІ**

Background: the article proves that in conditions of accelerated technological development of humanity under the influence of robotics and digitization, the modern labor market is qualitatively changing. As a result, whole clusters of professions and professional orientations will disappear during the next decade.

Purpose: to investigate on the basis of the analysis of the labor market and the classifier of professions the trends of the development of the labor market in the conditions of social transitivity and uncertainty of modernity.

Methods: In order to better understand the problem, an empirical methodology was used for the study of the "Profession Classifier. 2024". In addition, the labor market was studied based on the use of the systematic analysis methodology. At the same time, the labor market was considered as a complex system, the functioning of which a significant number of factors influences: economic, social, political, scientific and technological, etc.

Results: The analysis of the labor market of Ukraine testified to the emergence of a wide cluster of new professions and professional orientations related to the field of information and computer technologies.

Conclusion: Accelerated digitization and robotics in various areas of production, on the one hand, will cause lower production costs and a natural increase in labor productivity, a reduction in wages, social benefits, and insurance for working people. At the same time, dozens and hundreds of new professions are expected to appear in the field of electronic communications and computer technologies. On the other hand, a natural consequence of the processes of robotics, automation, and digitization of production will be the reduction of jobs and entire clusters of professions, and thus the threat of the appearance of tens of millions of "redundant" people.

Key words: profession, youth, robotics, digitization, social transitivity

Початок ХХІ століття характеризується кардинальними змінами у площині соціально-економічних та політичних трансформацій. Поряд з тектонічними геополітичними викликами, як-от російської агресії щодо України, інтенсифікації арабо-ізраїльського конфлікту, зростання рівня тероризму і екстремізму у різних регіонах світу, більшість держав зіштовхнулися з кардинальною зміною професійних орієнтацій молоді, появою онлайн-професій у контексті діджиталізації та роботизації виробництва і сфери послуг.

Красномовним у цьому контексті є український Класифікатор професій, в якому з'явився цілий ряд професій, пов'язаних з електронними системами. Зокрема, у сфері інженерії там репрезентовані такі професії, як інженер-електрорадіонавігатор, інженер-конструктор (електроніка), інженер мережі стільникового зв'язку, інженер електрозв'язку, інженер-електронік, інженер антенно-щоглових споруд, інженер-електронік систем виробництва нетрадиційних і відновлювальних видів енергії, інженер інформаційно-комунікаційних технологій, інженер інформаційно-комунікаційних систем (КЛАСИФІКАТОР ПРОФЕСІЙ. Мінекономіки, 2024). Якщо говорити про програмування, то у класифікаторі знаходимо такі професії: програміст, головний програміст, інженер-програміст, технік-програміст (КЛАСИФІКАТОР ПРОФЕСІЙ. Мінекономіки, 2024).

У багатьох професійних сегментах в ситуації постіндустріалізму, які свого часу не були пов'язаними з інтернет-технологіями і діджиталізацією, з'явилися новітні професії, в яких додається «формулювання "інтернет", наприклад "інтернет-маркетолог", "інтернет-психолог", "інтернет-лектор"» (Kovtun N. M., Polishchuk O. P., Kovtun Yu. V., 2022, p.26). натомість під впливом роботизації й діджиталізації під загрозою зникнення опиняються цілі професійні кластери, пов'язані передусім монотонною фізичною й стереотипізованою інтелектуальною роботою. До такого типу робіт належать професії пов'язані з видобувною промисловістю, сільським господарством, оформленням різного типу документації, роботою архівів і бібліотек та ін.

Зауважимо, що прискорена діджиталізації й роботизація у різних сферах виробництва потенційно буде мати суперечливі наслідки для економічної і соціальної сфер. З одного боку, у розвинутих країнах світу ці процеси будуть зумовлювати здешевлення виробництва і закономірне зростання продуктивності праці. При цьому прогнозується скорочення витрат на заробітну плату, соціальні

виплати, страхування людям-працівникам. Однак, з другого боку, закономірним наслідком процесів роботизації, автоматизації й діджиталізації виробництва і сфери послуг стане скорочення робочих місць і цілих кластерів професій, а відтак і загроза появи десятків мільйонів «зайвих» людей. І ця загроза стає все більш реальною у сучасному світі, в якому значна кількість людей не впевнена у можливості зберегти або отримати нову роботу, зберігати або отримувати хоча б попередній рівень заробітних плат. Тому закономірним є зростання рівня апатії, байдужості, відчуття безперспективності власного життя, збідніння значної частини громадян у різних регіонах світу.

Ще двадцять років тому людина, отримавши вищу освіту, могла планувати своє професійне зростання у одній-єдиній професійній сфері. При цьому віталася вузька професійна орієнтація, як-от отримання професії звукорежисер або архівіст. Натомість на сучасному ринку праці людина «має бути готова кожні 3-5 років змінювати професію, швидко переорієнтовуватись і перекваліфіковуватись. А тому її базова освіта має забезпечувати широке універсальне поле компетентностей і знань» (Kovtun N. M., Polishchuk O. P., Kovtun Yu. V., 2022, p.26). Тим більше, що у наступному десятилітті очікується зникнення цілих кластерів професій, зокрема під впливом як системної автоматизації, роботизації, інтернетизації виробництва і сфери послуг, так і зміни соціокультурних орієнтацій та уподобань мільйонів людей, буття яких змістилося у віртуальну реальність.

Список використаних джерел та літератури:

КЛАСИФІКАТОР ПРОФЕСІЙ. (2024). Мінекономіки. URL: <https://www.me.gov.ua/Profession/List?lang=uk-UA&id=d4162ef8-2771-4ac5-99ef-1d4b6f5336af&tag=KlasifikatorProfesii-Poshuk>

Kovtun, N. M., Polishchuk, O. P., Kovtun, Yu. V. (2022). Disappearing professions: labor market transformation in the condition of modernization challenges of post-industrial society. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences*. Vol. 1 (91). 17-29. DOI 10.35433/PhilosophicalSciences.1(91).2022.17-29.